

Unirea Basarabiei cu România

(27 martie 1918)

Basarabia, teritoriul dintre Prut și Nistru, a fost smulsă de Imperiul Rus în 1812, voievodatului Moldovei. Între 1806 - 1812 a avut loc războiul dintre Imperiul Țarist și Imperiul Otoman, încheiat cu Pacea de la București din 16/28 mai 1812. Împotriva oricăror norme de drept internațional, existente la acel moment, Imperiul Otoman ceda teritorii care nu-i aparțineau de drept și care făceau parte dintr-un stat vasal, dar autonom, anume Moldova, cu care Imperiul Otoman avea un tratat, garantându-i frontierele de atunci. Între timp însă începuse campania lui Napoleon contra Rusiei și Țarul a luat armatele din Principate și le trimise împotriva Franței. Dacă turcii ar fi târăganat încă puțin cu semnarea păcii, Basarabia putea fi salvată. Vinovată pentru pierderea Basarabiei este diplomația Porții, care, din nenorocire, era condusă la acea vreme de oameni nepricepuți în treburile publice, fără încredere în puterile lor și fără pic de prevedere politică. Faptul că a fost cedat Rusiei teritoriul dintre Prut și Nistru se datorează și dibăciei negociatorului francez Alexandre Louis de Langeron, care slujea interesele țarului.

Întregul teritoriu cuprindea o suprafață de 45 630 km. În regiunea ce se întindea între Prut și Nistru, „cu picioarele muiate în Marea Neagră și cu fruntea umbrită de Codrii Bucovinei”, cum o înfățișează Hașdeu, se găseau atunci 5 cetăți, 17 târguri și 685 de sate cu o populație de 482 630 de suflete.

Într-un raport către Țarul Alexandru I, amiralul Ciceagov, urmașul lui Kutuzov în comanda trupelor rusești din Principate, dă următoarele lămuriri asupra noii cuceriri rusești: „Basarabia este o țară frumoasă, ea ne aduce mari foloase, dar trebuie să o lăsăm să se odihnească câtăva vreme.” Din nefericire, regimul „așezământului” n-a ținut multă vreme. În 1825 a murit țarul Alexandru I, luând cu sine în mormânt și principiile liberale și autonomiste de care se călăuzise în cursul domniei sale. Urmașul său Nicolae I era un autocrat din creștet până în tălpi, căruia lumea ideilor nobile și umanitare îi rămăsese necunoscută. Ațâțat de cei care-i stăteau în prejmă, îngâmfați și corupți, incuți și intoleranți, el inaugură în Basarabia, ca și în celelalte oblasti (provincie cu oarecare umbră de autonomie locală), sistemul restricțiilor politice și naționale.

Autonomia Basarabiei, garantată în 1816, este desființată în 1828, guvernatorii boieri moldoveni fiind înlocuiți prin guvernatori militari ruși. În 1829, biserica este trecută, în ciuda protestelor clerului, din obediența Mitropoliei moldovene care ținea de Patriarhia Constantinopolului, în subordinea Patriarhiei Moscovei.

- șerbia și robia, care fuseseră desființate în 1749 de domnul moldovean Constantin Mavrocordat, sunt restabilite până în 1861;

- limba română este interzisă în administrație. Procesul de deznaționalizare s-a desfășurat și prin rusificarea toponimelor (Chișinău -> Kișiniov, Orhei -> Orgheev, Ciubărciu -> Ciobruți...);

- 1867 – eliminarea completă a limbii române din școlile din Basarabia. De la 1867 până în 1918, rușii nu au deschis nici o școală românească. Dintr-o sută de moldoveni doar 10 știau carte pe când dintr-o sută de bulgari 31 erau știutori de carte, dintr-o sută de ruși 40. Urmare acestui nefast sistem de încătușare a gândului și sufletului unui neam este numărul înspăimântător de mare al neștiutorilor de carte în Basarabia. Rodul rusificării la 1897 - 81,8% dintre bărbați și 96% dintre femei erau analfabeți.

În iunie 1871 este numit episcop rus în Basarabia. În același an Basarabia a încetat să mai fie o oblastie și devine o gubernie ca oricare alta din nesfârșitul cuprins al împărăției rusești. Din 1873 toate actele bisericești erau întocmite în limba rusă. Toate cărțile sfinte de pe la bisericile moldovenești tipărite cu litere chirilice în limba română au fost depuse la Mitropolia Chișinăului, unde arhiepiscopul Pavel, în timp de șapte ani le-a ars, încălzind cu ele palatul mitropolitan (Biblia, Psaltirile, Evangheliile etc.), lucru afirmat de scriitorul rus Durnovo.

Nu este vorba aici de antiromânism, dat fiind că sentimentul românității nu apăruse încă în Basarabia în perioada 1812-1840, Imperiul Țarist căuta pur și simplu să șteargă istoria românească a Basarabiei.

După 1850, sentimentul național începe să se manifeste în Basarabia, atât ca *românism* cât și ca *moldovenism*, cele două revendicări fiind atunci sinonime. Dar ele nu se puteau manifesta fățiș, pe planul politic, atâta vreme cât Imperiul Țarist le considera ca fiind manifestări de trădare. Îndată, însă, ce prelungirea primului război mondial a condus la prăbușirea țarismului, mișcarea națională a băștinașilor din Basarabia a devenit politică. Abia în 1906, apare la Chișinău primul ziar de limba română, *Basarabia*, funcționează mai puțin de un an, autoritățile închizându-l după ce publică „Deșteaptă-te, române”.

Declanșarea revoluției ruse din februarie 1917 a însemnat și începutul destrămării Imperiului, naționalitățile ne-ruse revendicând autonomia. Revoluția din Octombrie 1917 – în urma căreia partidul bolșevic a preluat totalitatea puterii în Rusia (act în care călătoria unor lideri bolșevici spre Rusia a fost sprijinită de Imperiul German), a dus la armistițiul, apoi la pacea de la Brest-Litovsk, prin care Lenin le ceda germanilor țările baltice, Bielorusia și Ucraina.

Astfel, la Chișinău în data de 3 martie 1917 a fost înființat Partidul Național Moldovenesc sub conducerea lui Vasile Stroescu cu obiectivul de a "crea o dietă provincială numită Sfatul Țării". Prima întrunire a Sfatului Țării a avut loc în ziua de 21 noiembrie 1917 când a fost ales în funcția de președinte Ion Inculeț, în timp ce Pan Halippa a fost ales vicepreședinte, iar secretar a devenit Ion Buzdugan. Sfatul Țării a proclamat oficial Republica Democratică Moldovenească (și nu "Basarabeană") la data de 2 decembrie 1917. Minoritățile aveau de asemenea reprezentanți în Sfatul Țării.

În contextul destrămării Imperiului Rus, liderii din Sfatul Țării nu mai puteau conta, pentru a garanta pacea civilă și recoltele în Basarabia, decât pe armata română, care, rămasă singură pe frontul de est după retragerea rușilor, fusese și ea nevoită în cele din urmă să accepte armistițiul cu germanii la 9 decembrie 1917. Aflată în retragere prin Basarabia, armata rusă a început să jefuiască, să violeze și să omoare populația civilă băștinașă, fruntașii basarabeni fiind asasinați de către organizațiile comuniste. În aceste condiții la 22 decembrie 1917, Sfatul Țării a cerut guvernului român aflat la Iași, să trimită armata să restabilească ordinea. Trupele aliate, conduse de generalii Ernest Broșteanu (român) și Henri Bertholt (francez) au trecut Prutul în ziua de 10 ianuarie 1918 reușind eliberarea Chișinăului de jefuitori, pentru ca în câteva zile să elibereze complet Basarabia.

Pe 24 ianuarie 1918, Sfatul Țării a votat în unanimitate pentru proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești. Consiliul Director a fost dizolvat și a fost înlocuit cu Consiliul de Miniștri, iar ca Prim-ministru al noii republici a fost numit Daniel Ciugureanu. Ion Inculeț a devenit președintele Republicii Democratice Moldovenești. În lunile ce urmează, pe lângă atacurile bolșevice venite din teritoriul de peste Nistru controlat de germani, apar și pretenții teritoriale din partea Ucrainei, și ea proclamată independentă. Sfatul Țării începe atunci să manifeste intenții de unire cu România. Toți bunii patrioți români din Basarabia erau încredințați că singura soluție a problemei politice a patriei lor nu poate fi alta decât unirea cu vechea Moldovă, din trupul căreia fusese ruptă de ruși cu o sută de ani în urmă. Consiliul județean din Bălți și apoi cel din Soroca și Orhei fuseseră cele dintâi care ceruseră sus și tare unirea cu patria – mamă. Dorința aceasta se dovedea a fii a țării întregi, și de

aceea Sfatul Țării, întrunit în ședință solemnă, în ziua de 27 martie 1918, în sala festivă a Liceului al III-lea din Chișinău, a votat unirea Basarabiei cu Regatul României.

„În numele poporului Basarabiei Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele sale dintre Prut și Nistru, Dunăre și Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România.

Unirea cu România a fost hotărâtă de Sfatul Țării cu 86 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 36 abțineri.

Hotărârea Sfatului Țării a fost adusă încă din aceeași zi la cunoștința M.S. Regelui care a trimis președintelui Adunării următoarea scrisoare:

„Cu adâncă emoțiune și cu inima plină de bucurie am primit știrea despre importantul act ce s-a săvârșit la Chișinău. Sentimentul național ce se deșteptase așa de puternic în timpurile din urmă în inimile moldovenilor de dincolo de Prut a primit, prin votul înălțător al Sfatului Țării, o solemnă afirmare. Un vis frumos s-a împlinit. Din suflet mulțumesc bunului Dumnezeu că Mi-a dat, în zilele de restriște, ca o dulce mângâiere, să văd, după o sută de ani, pe frații basarabeni revenind iarăși la Patria-Mamă”.

„În ziua memorabilă de 27 martie 1918 s-a proclamat unirea Basarabiei cu Țara-Mamă. Proclamarea aceasta constituie unul dintre cele mai mari, mai remarcabile și mai fericite evenimente din întreg trecutul neamului nostru. Ferice de frații basarabeni cari din prinosul însuflețirii și dragostei lor de neam și de țară au izbutit să îndeplinească din nou legăturile firești între Basarabia și România, legături care cu 100 de ani în urmă fuseseră destrămate de ghearele prădalnice ale vulturului din Ural. Destrămate zic, fiindcă frații noștri basarabeni au dovedit prin glasul și fapta lor că aceste legături nu fuseseră rupte niciodată de istov în gândul și sufletul lor. Ferice de noi, câți ne-am învrednicit de a fi martori oculari la această mare și înălțătoare serbare națională.”- România Nouă – Onisifor Ghibu